

(b) gyermekek, idős korúak, terhes nők, betegek és mások, akik nem tudtak gyalogolni vagy nem szállíthatók;

(c) a Nemzetközi Vöröskereszt védelme alatt álló gyerekek;

(d) keresztény zsidók, akiket külön épületekben kellett elhelyezni a keresztekkel megjelölt gettóban.

4. *Mentességi bizonyítványokkal rendelkező zsidók.* Ezek három kategóriába tartoztak:

(a) Horthy által kiadott, a belügyminisztérium által felülbírált és elfogadott mentességi bizonyítvánnyal rendelkező zsidók;

(b) azok a zsidók, akiknek mentességi bizonyítványa a korábbi belügyminisztertől származik, de a jelenlegi belügyminiszter jóváhagyását bírja;

(c) néhány magas kitüntetéssel rendelkező vagy hadirokkant zsidó, akit a belügyminisztérium méltónak tartott a különleges elbánásra.

Ezeket a zsidókat továbbra is sok korlátozó jellegű faji törvény sújtotta.

5. *Egyházi személyek.* Ez a pont zsidó származású papokra és apácákra vonatkozott, akiket különleges épületekben kellett elhelyezni és végül külföldre telepíteni.

6. *Idegen állampolgárságú zsidók.* Ezekről a zsidóktól, valamint az érvényes kiutazási engedéllyel rendelkező magyar állampolgárságú zsidóktól, akik november 17-ig regisztráltatták az útlevelüket a KEOKH hatóságainál, elvárták, hogy 1944. december 1-jéig elhagyják az országot.⁷⁴

Grell november 20-án továbbította a memorandumot a német külügyminisztériumnak, kísérőlevelében hangsúlyozva, hogy a dokumentumot elsősorban külföldi használatra szánták.⁷⁵

Szálasi rendelete kétségkívül azt a célt szolgálta, hogy ellensúlyozza a semleges államok tiltakozó jegyzékeit; igyekezett megteremteni a politikai kereteket a Budapesten maradt zsidók ellen tervezett vagy már beindított olyan akciókhoz, mint például a kivándorlásra váró „védett zsidók” átköltöztetése a Szent István park környéki „nemzetközi gettóba”.

A kormánynak a „védett” zsidókra vonatkozó döntését Ferenczy november 7-én közölte hivatalosan a Zsidó Tanáccsal. Hangsúlyozta, hogy az érvényes külföldi menlevéllel rendelkező zsidókat, akik november 15-ig nem költöznek át a védett épületekbe, letartóztatják, és munkatáborba viszik. A semleges államok, a Vatikán és a Nemzetközi Vöröskereszt képviselőit Kemény Gábor egy november 10-i tanácskozáson tájékoztatta er-